

Romano hangos

15 _{Kč}

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICCE

ROČNÍK 20 • ČÍSLO 15 • VYŠLO 2. LISTOPAD 2018

zprávy

BRNO – Na Staré radnici se 24. října, k oslavě stého výročí Československé republiky uskutečnila panelová diskuze Romové a stát. Diskuze se zúčastnili ředitel Agentury pro sociální začleňování David Beňák, s nímž přinášíme čtenářům rozhovor, právnička Právnické fakulty Karlovy univerzity Anna Červeňáková, právnička z Kanceláře veřejné ochránkyně práv Jana Mikulčíková a bývalý zmocněnec pro Romy na Slovensku Peter Polák. V rámci akce byla udělena i cena Muzea romské kultury, kterou letos obdržel David Tišer. Reportáž z této akce najdete v příštím čísle Romano hangos.

z obsahu

Téma čísla:

Po volbách...

Složení koalice po volbách v Brně

komentář Tomáše Ščuky

strana 3

David Beňák:

Přijetí sociálního zákona považují za nutnost

strana 5

Pohádka o prezidentovi

dvojazyčná pohádka

od Gejzy Horvátha

strana 6 a 7

Projekt Inschool v České republice

Komiks o romském klukovi jménem Ondřej, který byl na slovenské škole diskriminován, ale po přestěhování do Velké Británie se stal úspěšným žákem elitní školy.

zdroj: Rada Evropy

Od letošního června probíhá v České republice vzdělávací program Evropské komise a Rady Evropy. Jeho hlavním záměrem je podpora inkluze ve výchovně vzdělávacím procesu. Jde tedy o velmi pozitivní krok ze strany Evropské unie podpořit tuto nutnou školskou reformu. Projekt Inschool probíhá současně

v pěti zemích Evropské unie – Rumunsku, Slovensku, Maďarsku, Česku a Velké Británii. Ve většině případů se jedná o země s početnější romskou populací. Británie má v projektu podpůrnou roli, jakožto země s dlouhou tradicí školství, které je založené právě na inkluzivním přístupu. Nutno podotknout,

že i z těchto důvodů romské děti z Čech a Slovenska v britském školství prospívají.

Evropské instituce dlouhodobě kritizují naši zemi kvůli segregaci romských dětí na základních školách. Bohužel postoj posledních vlád i přes tuto objektivní kritiku zůstává lhostejný. Ministerstvo

školství se ke zprávám z Bruselu několikrát vyjádřilo, ať se nevměšují do záležitostí vnitřního prostředí České republiky, které neznají. Uznejme, že takto nezodpovědný přístup nelze nechat ze strany EU bez povšimnutí.

Pokračování na str. 2

Barbora Antonová: Bez sociálního bydlení zchudneme všichni

foto: mmb

V uplynulých čtyřech letech se Brno stalo vzorem pro mnoho českých měst. V České republice citelně chybí zákon o sociálním bydlení, a tak k lidem v bytové nouzi přistupují samosprávy podle vlastního uvážení. Většinou jde bohužel hlavně o represii a vytěšňování těchto lidí na okraj společnosti, v těch lepších případech o (zcela nedostatečný a pro spoustu lidí nevhod

zprávy

PITTSBURGH – Redakce Romano hangos vyjádřuje soustrast pozůstalým jedenácti obětí a dalším zraněným a také silné znepokojení nad událostmi v americkém Pittsburghu, kde došlo ke střelbě v Synagoze Tree of Life. Jedenáct lidí bylo zabito a další jsou zraněni, včetně čtyř zasahujících policistů. Informoval o tom šéf bezpečnostního odboru místního úřadu. Střelec identifikovaný jako Robert Bowers se vzdal a je obviněn ve 29 bodech. Místní židovská nevládní organizace Liga proti hanobení (ADL) oznámila, že sobotní střelba byla zřejmě nejhorším útokem na židovskou komunitu v dějinách USA. Nejstarší obětí je Rose Mallingerová, již bylo 97 let. Pět z obětí šíleného střelce přežilo koncentrační tábory. O život přišel rovněž osmaosmdesátiletý Melvin Wax, označovaný za klíčovou osobu kongregace.

PRAHA, MOSKVA – V pondělí 29. října, v předvečer ruského Dne paměti obětí politických represí, si účastníci happeningu Navrácení jmen připomněli jména těch, kteří zemřeli v důsledku sovětského státního teroru. Mezi miliony těchto obětí jsou i tisíce Čechů či občanů Československa, jak z řad české menšiny v SSSR, tak i těch, kdo do Sovětského svazu emigrovali. Jen v Moskvě v letech Velkého teroru 1937–1938 bylo popraveno přes 40 tisíc lidí a za uplynulých deset let byla během akcí přečtena zhruba polovina z nich. Postupně se v minulých letech k této připomínkové akci Navrácení jmen připojila další města v Rusku, ale také Varšava, Washington, Londýn a jiné. V Moskvě se správa města snažila akci zrušit kvůli pracím na silnici.

PRAHA – Na pražském Hradčanském náměstí v blízkosti Pražského hradu v neděli 28. října odstartoval Pochod romské hrdosti – Roma Pride 2018. „Prvních sto let samostatného Československa pro Romy nebylo snadným obdobím,“ zaznělo v Manifestu romské hrdosti 2018, který byl na shromáždění přečten a shrnuje 100 let života Romů v Československé a poté v České republice. „Současná situace Romů v České republice není dobrá. Romové čelí etnické diskriminaci snad ve všech oblastech života – od bydlení po vzdělávání. Tato diskriminace není většinou nijak vyšetřována, nijak postihována, i když je v rozporu s platným českým právem i Ústavou,“ uvádí se v manifestu Roma Pride.

V poštovní schránce rezidence George Sorse se našla výbušnina

Americká policie našla výbušninu v poštovní schránce rezidence miliardáře George Sorse ve státě New York. Přivolání pyrotechnici nálož zneškodnili. Podle agentury AP není jisté, zda byl Soros v době nálezu doma.

Policie preventivně poslala protiteroristické specialisty zkontrolovat další budovy spojené se Sorsesem. Jeho mluvčí spojila incident s „nenávistnou rétorikou ovládající americkou politiku“.

Podle zdroje AP připomínalo výbušné zařízení podomácku vyrobenou trubkovou bombu a bylo umístěno v balíčku ve schránce mimo dům. Případem se nyní zabývá Federální úřad pro vyšetřování (FBI).

Filantrop a politický aktivista Soros financuje miliardovými částkami projekty na podporu demokracie a lidských práv po celém světě. Je častým terčem tvrdé kritiky konzervativních skupin a na jeho adresu zaznívají výhrůžky amerických antisemitů. Nedávno se o něm kriticky vyjádřil i prezident Donald Trump, když mu přiřkl financování protestů proti soudci Brettu Kavanaughovi. Ostrá slova volí i někteří další republikánští politici.

„Nenávistná rétorika, která ovládá politiku v USA a v mnoha zemích celého světa, živí extremismus a násilí. V této atmosféře strachu, lhaní a rostoucího autoritářství může pouhé projevení názoru vyvolat výhrůžky smrti,“ uvedla v prohlášení Sorosova mluvčí Laura Silberová. V Maďarsku, odkud Soros pochází, se Soros pro vládu premiéra Viktora Orbána stal nežádoucí osobou. Jeho nadace Open Society Foundation (OSF) musela nedávno vyklidit své budapeštské kanceláře a přemístit se do Berlína.

ČTK

Projekt Inschool v České republice

Dokončení ze str. 1

Právě projekt Inschool přináší evropským institucím možnost, jak se v této problematice přiblížit na lokální úroveň a přenést evropskou politiku vzdělávání do jednotlivých škol. Jde samozřejmě o pilotní projekt, který si však slibuje kontinuitu, pokračování. V programu aktivně působí tzv. facilitátoři a vzdělávací poradci. Výběr těchto odborných pracovníků byl proveden národním výběrovým řízením Rady Evropy a Evropské komise, kde se kromě odborného vzdělání zkoumala i praxe v oblasti inkluze, jazykové kompetence či orientace v legislativě týkající se vzdělávání. Snahou evropských institucí bylo také to, aby se do této veřejné výběrové soutěže přihlásilo co nejvíce vzdělaných Romů, a zvýšila se tak jejich participace na záležitostech, které se týkají jejich komunity. Právě oni jsou pak hlavními komunikátory mezi školou, žáky, rodiči a místní komunitou.

V České republice vstoupilo do projektu zatím celkem pět základních škol z různých koutů České republiky. Dvě podpůrné, které už inkluzivním přístupem disponují a tři pilotní, jež projevily zájem. Nutno dodat, že výběr škol a osobní jednání s vedením škol o účasti v projektu nebyly vůbec jednoduché. Školy se totiž obecně tváří jako bezproblémové instituce, kde vše funguje tak, jak má, včetně nerozlišování na žáky romské a neromské. Ze strany vedení škol jde o velmi „fikaný“ postoj charakterizující silně zakotvené principy fungování uvnitř těchto institucí. Upřímně se podobným reakcím nelze ani divit! Několik desítek let tolerované segregační systémy přinesly společenskou normu a zvyk. Za vše mohou romští rodiče, kteří děti ne-

posílají do škol. Osobně jsem schoopen sebekritiky a uvědomuji si, že z části nesou v této věci zodpovědnost i rodiče. Na druhou stranu objektivně namítám, kdo nese zodpovědnost za nerovný přístup ke vzdělávání? Jsou to snad opět Romové ze sociálně vyloučených lokalit? Ptám se zcela vážně, kolik z těchto lidí se podílí na dělbě moci ve veřejné správě tak, že mohou nebo mohli ovlivnit tuto silně zakotvenou diskriminační praxi romských dětí ve školství? Vždyť mnoho romských dětí chodí do školy pravidelně a jejich rodiče si své povinnosti ve vztahu ke škole plní stejně jako ostatní. Ovšem většina těchto dětí navštěvuje základní školy z nižší kvalitou poskytovaného vzdělávání právě pro vysoké procento zastoupení romských žáků. Uplatnění na trhu práce je pak velmi omezené. Stále můžeme tvrdit, že za vše mohou romští rodiče?

Za kvalitu poskytovaného vzdělání nese odpovědnost primárně stát! A dokud bude segregace romských dětí ve školství legitimní, ne-

změní se v integraci Romů nic zásadního. U vzdělání totiž vše začíná. A pokud i dnes vidíme segregaci romských žáků na základních školách, znamená to, že Český stát stále vychovává generace, které pro své nekvalitní vzdělání budou na trhu práce velmi obtížně uplatnitelné. Z mého pohledu jde ze strany jednotlivých vlád o velmi nezodpovědný přístup. Kvalitní vzdělání a rovný přístup jsou totiž klíčem k úspěšné integraci romské komunity. Změnu bychom pocítili všichni.

Věřím, že se projektu Inschool podaří přinést pozitivní výsledky a přesvědčí i ostatní školy k účasti na tomto ojedinělém, společensky přínosném, vzdělávacím projektu. Škola, školní prostředí, pedagogové, inovativní přístupy v učení, to vše je třeba měnit v reakci na aktuální dobu a potřeby dětí. Západní země se ve školství stále zlepšují a mění. Jen u nás mám pocit, že jsme některými přístupy ve školství ještě před listopadem 1989.

Tomáš Ščuka

Italský vicepremiér Salvini se chová jako neofašista

„Italský vicepremiér Matteo Salvini se chová jako neofašista,“ řekla v pátek v rozhlasě bývalá ministryně práce Elsa Fornerová. Štiplavá reakce šéfa protiimigrační strany Liga na sebe nenechala dlouho čekat. Salvini Fornerovou označil za snoba a dodal, že populistická koalice zruší její penzijní reformu, která zvýšila věk odchodu do penze.

„Nepřijatelný cynismus pozorují hlavně u Salviniho. U mnohých členů Ligy se taková agresivita a neofašistický postoj neprojevují,“ řekla Fornerová v rozhlasové stanici Capital. „Jen to řekněme jasně – nevím, jaké jiné označení použít... Vždy jsem byla přesvědčena, že Salvini k dobru země nijak nepřispěje – kvůli jeho metodám, jeho hrubosti, agresivitě, kvůli tomu, že někdy podněcuje k násilí. To je u vicepremiéra nepřijatelné,“ dodala.

Fornerová byla ministryní práce v kabinetu Maria Montiho v letech 2011 až 2013. Krátce po uvedení do funkce musela oznámit balíček úsporných opatření a média často opakují, že se přitom rozplakala.

Novináři a opozice ji v dobách krize na druhou stranu vyčítali, že se k problémům obyčejných lidí staví jako snob. Proslula například konstatováním, že „práce není

Matteo Salvini

foto: Fabio Visconti, Wikimedia Commons

něco, na co má člověk právo, ale něco, co si musí dobýt, za co musí bojovat a pokládat oběti“. Italská ústava přitom právo na práci zakotvuje.

Úspornou politiku sledu levicových vlád po březnových volbách zcela převrátila populistická koalice Ligy a protestního Hnutí pěti hvězd. Zrušení penzijní reformy je jen jednou z položek, které se odrazily na prudkém růstu vládních výdajů. Návrh italského rozpočtu na příští rok podle Evropské komise (EK) obzvláště závažným způsobem porušuje unijní rozpočtová pravidla.

Vedle finanční nekázně znepokojuje unijní partnery, opozici a mé-

dia na nové italské vládě zejména tvrdá protiimigrační politika, kterou prosadil právě Salvini. Italové například zavřeli přístavy lodím neziskových organizací, Salvini prosadil přísný dekret o migraci a na posledy jeho ministerstvo odmítlo imigrační program kalábrijského města Riace, které bylo dáváno za vzor integrace.

Ministr vnitra navrhoval dokonce i sčítání italských Romů a vedení jejich evidence. To mimo jiné kritizovala doživotní senátorka Liliana Segreová, která přežila holokaust. Připomněla v této souvislosti, že před 80 lety byly ve fašistické Itálii zavedeny rasové zákony.

ČTK

www.romea.cz
informační portál
o světě Romů

Anketní otázka

Jaká událost podle vás v posledním měsíci nejvíc poškodila a jaká naopak podpořila mediální obraz Romů ve společnosti?

Lukáš Zavadil, Ostrava

Poškodila, ale v duchu „vše zlé je k něčemu dobré“ následně, z mého pohledu, podpořila: Výroky Miloše Zemana na adresu Romů.

Podpořila: Vysílání pořadu 168 hodin ve veřejnoprávní ČT s dá se říct pravidelnými příběhy talentovaných Romů, např. sourozenci Kačovi, vzpěrač František Polák atd.

Jan Klement, Brno

Výroky Miloše Zemana, ale nepoškodily mediální obraz Romů, ale Zemanův.

Maud Kotasová, Brno

Jedna a ta samá! Vyjádření pana prezidenta, že jen malé procento Romů pracuje a následná smrt tisíců fotek, kde Romové pracují na nejrůznějších pozicích, od dělnických až po lékaře. Morální vítěz je jasný.

Radovan Laci, Praha

Asi prezidentův výrok a naopak, jak mu Romové začali posílat obrázky z práce.

Milan Kroka, Praha

Událost, která nejvíce poškodila nás Romy, je, dle mého pocitu, výrok pana prezidenta Zemana o tom, jak my Romové nepracujeme!

Za nejvíce pozitivní mediální událost pro nás považuji Benefiční koncert pro Leničku, který se uskutečnil 23.10. v Kongresovém sále v Praze. Tato událost spojila všechny Romy i gádže ke společnému zájmu pomoci. Tato událost byla propagována ve většině médií a potvrdil to i velký počet romských i gádžovských diváků na tomto koncertě.

Zdeněk Kurej, Praha

Pořad Máte slovo poškodil obraz Romů a naopak, už dlouho o Romech nic pozitivního nebylo.

Anketu zpracovala Veronika Kačová

Zůstalo nám jen národní sobectví

V České republice proběhly oslavy Stého výročí založení Československa. Oslav bylo mnoho a měly mnoho podob. Smutné je to, že v Poslanecké sněmovně k této události vystoupilo jen devět poslanců a nedělali nic jiného, než plácali prázdňé fráze. Jediný, kdo vystoupil s velmi konkrétní kritikou současného ovzduší v ČR a označil ducha doby jako národní sobectví, byl Karel Schwarzenberg. Proto jeho řeč chceme zveřejnit.

Pane předsedající, vážení poslanci, vážené poslankyně.

Vzpomínáme tady 100 let od založení první Československé republiky. Já se obávám, že jsem poslední poslanec, který se v této republice aspoň narodil a zažil celé její osudy od protektorátu přes Únor, a tak dále.

Ten vývoj, jak jsem říkal, byl někdy... Pamatuji si nadšení po povstání v roce 1945, kdy jsme znovu získali svobodu. Pamatuji si deprese, které padla na všechny po Únoru, když jsem viděl pochodovat milice po Národní třídě. Pamatuji se, trochu vybočuji z čistě českých záležitostí, jak jsem v roce 1956 v listopadu pomáhal na maďarských hranicích. A když se mě ptali, odkud jsem, já jsem říkal z Čech, objevil se lehce pohrdavý úsměšek. A co vy děláte? My krvácíme a vy držíte hubu.

Dva roky poté jsem byl v Bruselu v našem slavném pavilonu, který byl opravdu nejzajímavější a nejkrásnější na celé světové výstavě.

Pamatuji si, jak jsem se tam prošel a slečna z toho pavilonu mě doprovázela, vysvětlovala, mluvila se mnou anglicky a byl jsem nadšen. Tehdy byl člověk hrdý na náš stát a na náš národ. Ale pamatuji si také, když jsem ji najednou odpověděl česky, tak vymýzela. A tím jsem zase byl převeden na půdu reality, abych věděl, co tehdejší Československo bylo. Ona nesměla mluvit s někým, kdo by byl v podezření, že je emigrant. Potom rok 1968 se vši euforií předtím, krutým pádem v srpnu a krásné dny v listopadu 1989 a znovunabytou svobodu. Ale pamatuji také, jak mě v roce 1992 prezident republiky Václav Havel vyslal na Pražský hrad, abych stá-

foto: commons.wikimedia.org

hl vlajku posledního československého prezidenta. Připouštím, že jsem se tehdy slzám neubránil. Československo odešlo do dějin, vznikla Česká republika.

A teď se zamýšlíme nad tím, co bylo před sto lety. Byl to velmi civilizovaný převrat. Budme vděční císaři Karlovi, blahé paměti, který zakázal použití násilí. Předání moci v Praze a všude proběhlo naprosto klidně, bez násilí. Teprve poté se vrátil Masaryk, Beneš i pokusil se navrátit Štefánik ze zahraničí. Převrat byl dělán zde a byl to civilizovaný způsob, jak se to stalo.

My jsme se rozpadli, aniž jsme se o to příliš zajímali. Naše Československá republika zanikla. Naše dnešní Česká republika je něco jiného. Že jsme opustili ideály československého národa, československého státu, prosím, chápu, dějiny se změnily. Ale ty ostatní myšlenky, na kterých tento stát byl budován, a Masaryk nám připomněl, že státy vzkvétají a scházejí na základních myšlenkách, které byly postaveny. Jedna z velikých myšlenek Tomáše Garrigua Masaryka bylo evropanství. Když čtete jeho Hovory, články a tak dále, tak vidíte, že se o to zajímal, jak podporoval Coudenhove-Kalergia a tak dál. My se vyznamenáváme spíše tím, že se o Evropu nezajímáme. Ano, čerpáme dotace, to s nadšením. Ale přispíváme co nejméně a se solidaritou u nás to také valně není.

Za druhé humanita. Masaryk nám zanechal hlavní poselství, humanitu. Ano, naši humanitu jsme teď právě prokázali, když jsme odmítli přijmout sirotky do České republiky z válečných vřav, aby mohli v klidu vyrůst. Opustili jsme všechny ideály a zůstalo nám pouze národní sobectví, na kterém tento náš novodobý stát stavíme. Obávám se, že to je poněkud chabý základ pro stát. Obávám se, že když všechny ideje, na kterých náš stát, naše republika byla postavená, opustíme, když neprokážeme ani Evropě ani světu, že jsme k něčemu užiteční, také svým sousedům ničím nepomáháme. A popravdě řečeno našemu vlastnímu národu, když se dívám, jak ničíme vlastní půdu, což je hrozné, starý sedlák Schwarzenberg vám řekne, že to je opravdu tristní pohled, když se podíváme, jak byly vydolovány staré domy v našich městech a vlastně už jádro Prahy není obývané. Když se na celý tento vývoj díváme, tak v čem jsme prospěšní i vlastnímu obyvatelstvu? K čemu dnes tento stát je? Ptejme se. A já vás ujišťuji, že když neprokážeme užitečnost ani vlastnímu národu, ani sousedům, ani Evropě a světu, tak se obávám o osud našeho státu, tak se obávám o naši další samostatnou existenci. Caveant consules ne quid detrimenti respublica capiat.

Děkuji mnohokrát.

Karel Schwarzenberg

komentář

Složení koalice po volbách v Brně

TOMÁŠ ŠČUKA

Máme pár týdnů po komunálních volbách, v nichž jsme se jako občané svobodně rozhodovali, komu dát mandát do zastupitelstev měst a obcí. Výsledky voleb v jihomoravské metropoli přinesly velmi zajímavé uspořádání a ještě zajímavější tzv. povolební vyjednávání. Příčku vítěze zopakovalo hnutí ANO, hned za ním ODS, dále KDU-ČSL, Piráti a ČSSD. Naopak Zelení a Žit Brno se do brněnského zastupitelstva letos nedostali. O to smutnější skutečností zůstává, že pětiprocentní hranici překonala extrémistická a populistická SPD Tomia Okamury.

V Brně letos kandidovali i někteří Romové, což je bezesporu vzhledem k početné romské komunitě vítaný jev. Bohužel ve volbách neuspěli, protože ani strany, za něž kandidovali, jak už výše zmiňuji (Zelení a Žit Brno), letos v komunálních volbách neuspěly. Z konečných výsledků jaksi vyplývá, že si občané přáli změnu v podobě občanské demokratické strany. Ta, s ohledem na výsledek minulých voleb, velmi výrazně uspěla.

Zájem a podpora živnostníků/ podnikatelů představuje v Brně velkou skupinu obyvatel. Mezi vítězi mi naopak chybí politické subjekty, jejichž politický program myslí i na sociálně slabší skupiny obyvatel města Brna. Například projekt bydlení Rapid Re-housing pocházející z dílny Žit Brno si zaslouží podporu pro kontinuitu napříč politickým spektrem. Umožňuje totiž lidem bez přístřeší získat důstojné bydlení, které je navíc doplněno sociálním a motivačním programem k získání stabilního zaměstnání tak, aby si klient byl schopen získané bydlení dlouhodobě udržet. Navíc přinesl i hmatatelné pozitivní výsledky, kdy většina klientů si své povinnosti k bydlení svědomitě plní včetně sociálního programu, který je součástí projektu. V roce 2017 získal projekt pro svůj společenský přínos ocenění od Evropské komise pro regionální rozvoj. Optimisticky doufáme, že se nová vládnoucí koalice v Brně k pokračování Rapid Re-housing postaví zodpovědně a dá mu i pro další volební období zelenou.

Bohužel povolební vyjednávání nás o tomto přání moc nepřesvědčují. Následující týden po volbách se předpokládalo, že po vítězství hnutí ANO bude Petr Vokřál pokračovat jako primátor města Brna. Po úvodním jednání vedeném v duchu ctění výsledku voleb a tradice povolebního vyjednávání však přišla velmi neočekávaná změna. Politická vyjednávání všech politických subjektů, vyjma SPD, o podobě vládnoucí koalice v Brně nejprve prezentovala v médiích scénář v čele s hnutím ANO. Ovšem překvapivý zvrat během jednoho dne mohli občané zaznamenat prostřednictvím televize či internetu, když byla představena alternativní vládní koalice v čele s ODS ve spojení s Piráty, ČSSD a KDU-ČSL jakožto schůdnější varianta pro všechny zúčastněné. Volební program a jeho realizace byly údajně hlavním argumentem, proč byl vítěz voleb (Petr Vokřál) vyšachován!

Do zákulisních záležitostí politických subjektů určitě nevidíme, ale zvolený postup uzavření dohody o koalici mi nepřijde úplně v pořádku. Takto nekorektní způsoby vyjednávání o politické moci vysílají signály i k nám občanům. Město Brno má před sebou celou řadu úkolů, jež je třeba pro spokojenost všech občanů splnit. Mezi ty aktuální patří zejména doprava, rychlá a bezproblémová realizace staveb, stejně jako výstavba nového nádraží. Tyto nelehké úkoly a mnoho dalších si žádají stabilní politickou shodu na městě.

Budu také doufat, že se v nadcházejícím volebním období bude myslet i na slabší skupiny obyvatel města, včetně Romů. Situace je v některých oblastech neúnosná a je třeba ji řešit! Mezilidským vztahům a lepšímu soužití se například komunální politika v Brně vůbec nevěnuje. Krásy města nejsou jen rekonstrukce a nové stavby. Tvoří je i sami obyvatelé a jejich spokojenost se životem v daném regionu.

**Chcete přispívat
na naše anketní stránky?**

**Ozvěte se šéfredaktorovi na
romanohangos@gmail.com**

Barbora Antonová: Bez sociálního bydlení zchudneme všichni

Dokončení ze str. 1

Bydlení za zásluhy?

Jeden z největších mýtů, které se šíří politickými kruhy, je ten, že si lidé musí bydlení „zasloužit“, že musí ukázat, že „dokážou bydlet“. Je to podobně nesmyslná představa, jako by lidé měli ukázat, že dokážou jíst. Bydlení je základní potřeba, bez které člověk zkrátka nemůže v životě normálně fungovat. Žije-li rodina v otřesných hygienických podmínkách v předražené ubytovně, jen stěží posbírá energii k tomu, aby aktivně pracovala na zlepšení své životní situace. Jak má matka s několika dětmi prokázat svoje „zásluhy“, a hlavně komu je má prokázat? Jaké zásluhy můžou předvést děti, které se do těchto poměrů narodily? Ale můžeme se zeptat i naopak: čím se tyto děti provinily, že jsou nuceny žít v tak otřesném prostředí? A jak je možné, že je většinová společnost ochotná dojímat se nad chudými žijícími na opačném konci zeměkoule, ale nemá sebemenší soucit s lidmi žijícími ve vedlejší ulici?

„Musíte se víc snažit“

Podobné rady slyší lidé v bytové nouzi často. Rádcí ale bohužel nedokážou navrhnout konkrétní podobu toho snažení. Sehnat byt, ať už obecní nebo s komerčním nájmem, je nesmírně obtížné i pro dobře situované zájemce, kteří jsou schopni prokázat relativně vysoký příjem. Nemluvě pak o lidech, kteří musí vyjít s minimálním příjmem, s pomocí sociálních dávek a příspěvků. Bytů je zkrátka málo. A je ostudné, že se k této zátěži přidává i stále otevřenější rasismus, že se majitelé bytů nijak neostýchají odmítnat zájemce na základě „romského“ jména nebo tmavší pleti. Tady je pak veškeré snažení žadatelů marné a ty rady „víc se snažte“ jsou stejného ražení, jako když člověku se zlomenou nohou doporučíme, ať tu zlomeninu zkusí rozběhat.

Kdo jsou naši občané?

V diskusích o sociálním bydlení často narážíme na další nehoráznost. Jde o stížnosti, že se chudým lidem přidělují byty, zatímco „naši občané“ si musí pomoci sami. Je to jedna z nejděsivějších věcí, která se české společnosti přihodila – představa, že i občanství, příslušnost ke státu, městskému, obecnímu společenství si člověk musí zasloužit.

Jako by se obec měla starat pouze o ty spořádané, úhledné a nijak nevyčnávající občany. Představme si, že bychom stejný princip uplatnili třeba ve zdravotnictví a péči vyhradili pouze zdravým lidem, kteří dbají o správnou životosprávu, pečlivě docházejí na preventivní prohlídky a vůbec si zdravotní péči „zaslouží“ vlastním úsilím. Nesmysl, že? A přece u sociální péče podobná kritéria bez skrupulí uplatňujeme. Pro jistotu tedy zopakujeme, že povinností obce je postarat se o všechny občany, PŘEDEVŠÍM pak o ty, kteří jsou jakkoli znevýhodnění.

Brněnské bydlení

Brněnské projekty sociálního bydlení, které se uskutečnily v minulém volebním období, jsou v rámci České republiky mimořádné právě tím, že bydlení staví mezi základní potřeby, nepovažují ho za odměnu za slušné chování, ale za účinný nástroj, jak zlepšit životní podmínky jednotlivým rodinám v sociálním vyloučení – a tím i pozvednout celkovou úroveň společnosti. Tento přístup je totiž výhodný i pro širší komunitu, pro celé město. Bezdomovectví rodin i jednotlivců generuje vyšší náklady na zajištění bezpečnosti, pořádku v ulicích, údržbu veřejného prostoru, ale i na vzdělávání, zdravotní péči... a to se nebudeme o „pocitovém komfortu“ obyvatel žijících v sociálně vyloučené lokalitě nebo v její blízkosti. Ubytovny a azylové domy rozhodně nejsou místa, která přispívají k dobrému sousedství. Brno ukázalo, že řešení bytové nouze existuje a že vlastně není tak obtížné bezdomovectví postupně omezit nebo úplně vymýtit. Chce to jen dostatek politické odvahy a odhodlání. Pojďme si shrnout, čeho se týkaly dva nejvýraznější brněnské projekty.

Rapid Re-housing neboli rychlé zabydlení

Tento program byl určen pro rodiny v bytové nouzi. Z několika set rodin bez stálého bydlení, které vytipovali sociální pracovníci, bylo vylosováno padesát, kterým město Brno (respektive jeho městské části) poskytlo byty. Nikoli darovalo, jak se tradovalo mezi odpůrci, ale úplně normálně pronajalo za regulovaný nájem. Kromě dvou rodin, zbývajících osmačtyřicet po roce uzavřelo novou nájemní smlouvu

„Brněnské projekty sociálního bydlení, které se uskutečnily v minulém volebním období, jsou v rámci České republiky mimořádné právě tím, že bydlení staví mezi základní potřeby, nepovažují ho za odměnu za slušné chování, ale za účinný nástroj, jak zlepšit životní podmínky jednotlivým rodinám v sociálním vyloučení.“

bezdlužně. Bylo to i díky intenzivní sociální práci, která rodiny následovala v novém bydlení. Sociální pracovníci pomáhali se zařízením bytu, s vyřízením všech potřebných úředních náležitostí, s hledáním práce, s doučováním dětí..., v podstatě tedy se vším, s čím pomáhali rodinám i na ubytovnách, jen v klidném prostředí vlastního

domova šlo všechno snáz. Je ale třeba říct, že mnohé rodiny žádnou speciální péči nepotřebovaly, stálým důstojným bydlením se vyřešil jejich v podstatě jediný problém.

Housing First čili bydlení především

Tento program byl zaměřen na individuální bezdomovce. Část těchto lidí žila doslova na ulici a pro veřejnost představovala tu nejviditelnější tvář bezdomovectví. Klienti tohoto programu byli nezdědka závislí na alkoholu či jiných látkách, u některých probíhalo duševní onemocnění. Je velmi povzbudivé, že i z takto komplikovaných podmínek, z úplněho dna, se lidé dokážou vrátit do relativně normálního života. Hlavní pomocí bylo vyřízení dokladů, pojištění, zajištění zdravotní a psychologické či psychiatrické péče atd. Velmi jednoduše se dá říct, že má-li společnost výhrady vůči bezdomovcům v ulicích, nejlepším řešením je poskytnout jim bydlení. Kdo bydlí, není bezdomovec. A člověk žijící úplně mimo systém, i ten zdravotní, představuje pro sebe i pro společnost mnohem větší riziko než člověk žijící v bytě s podporou sociálních a zdravotních služeb.

Co bude dál?

Oba projekty, Rapid Re-housing i Housing First, skončily a čeká se na závěrečnou zprávu, která zhodnotí finanční náklady a celkové přínosy projektů. Už z průběžných zpráv vyplynulo, že lidé žijící v bytech spotřebovávají oproti lidem žijícím na ubytovnách daleko méně zdravotní péče, méně k nim vyjíždějí sanitky, méně často jim jsou předepisována antibiotika, je u nich – včetně dětí – menší míra stresu, který společně se špatnými hygienickými podmínkami vede k rozvoji chronických nemocí. Nová brněnská koalice přistupuje k oběma projektům s možná až zbytečnou opatrností, čeká na výsledky finančních a dalších analýz. Je nutné neustále dokola připomínat, že projekty sociálního bydlení byly prvním skutečným řešením problematiky bytové nouze. Vždyť výsledkem do té doby uplatňovaného „principu zásluhovosti“ bylo právě oněch několik set rodin bez domova. Před nedávnými volbami byl radě předložen Akční plán ukončování bezdomovectví, ale zřejmě vzhledem k očekávanému povolebnímu vývoji nebyl přijat.

Nezbývá než doufat, že nová politická garnitura zváží všechna pro a proti, na tyto projekty naváže a akční plán, byť upravený, přijme. Navzdory fámám, které o projektech kolovaly, jde o efektivní řešení ověřené v mnoha zemích světa – ve Spojených státech s ním ostatně přišli pravicoví politici. Společně s dalšími projekty, jako je například prevence ztráty bydlení, budou tyto a podobné programy představovat záchrannou síť pro mnohem širší skupiny lidí, než jsou dnešní klienti sociálního bydlení. Naši společnost ohrožuje skrytá chudoba, a dá se čekat, že s příchodem první krize se řady bezdomovců rozšíří o nové, možná nečekané skupiny obyvatel, jako jsou senioři nebo samoživitelky s malými dětmi.

Nutná změna postojů

Projekty Rapid Re-housing a Housing First odkryly jednu z hlavních bolestí současné české společnosti: nízkou, téměř nulovou míru empatie, soucitu, solidarity... Někteří vrcholní politici podněcují vzájemnou nenávist mezi lidmi, nabádají k hledání viníků, označují různé skupiny lidí za nepřátele „obyčejných slušných lidí“. Lidé pak mají pocit, že aby jim bylo líp, musí se mít někdo hůř. Lidé na samé hranici chudoby pohrdají těmi ještě chudšími, lidé o něco lépe zajištění se konejší tím, že se jich to netýká. Bohatí se zatím nenaučili, že pomoc lidem v nouzi je samozřejmost, která přináší užitek i radost. Péče o chudé tak do značné míry spočívá na bedrech neziskových a charitativních organizací, aktivistů a hrstky politiků, kteří podle některých „předběhli dobu“, ale popravdě mají jenom menší zpoždění za vývojem potřeb než ti ostatní. Brněnské projekty sociálního bydlení ale ukázaly, že když veřejnost dostane potřebné informace, když se seznámí s příběhy rodin z ubytoven, když se z případů stanou lidé, potom veřejnost pochopí nezbytnost takových kroků, jako byl Rapid Re-housing a Housing First. Jedním z velkých politických i občanských úkolů pro příští období tedy bude vysvětlovat lidem, že péče o někoho není na úkor někoho jiného.

A že když selepší život těch nejchudších, zbohatne celá společnost.

Barbora Antonová

David Beňák: Přijetí sociálního zákona považují za nutnost

Od července letošního roku se do čela v Romano hangos tolik skloňované Agentury pro sociální začleňování postavil bývalý náměstek pro lidská práva Úřadu vlády David Beňák. O tom, jakým směrem se ubírá jedna z nejdůležitějších sociálních institucí pod vedením nového „kapitána“, jsme hovořili se samotným Davidem Beňákem.

Stal jste se před časem ředitelem Agentury pro sociální začleňování. Jaké je v současné době primární poslání Agentury a jak dobře se jej daří plnit?

Agentura pro sociální začleňování jako jeden z odborů Úřadu vlády ČR pokračuje i nadále ve svém primárním poslání. A tím je pomoc městům a obcím při řešení problematiky sociálního vyloučení. Snažíme se při tom propojovat místní subjekty, zejména obce a jejich úřady, neziskové organizace, školy a školská zařízení, úřady práce, zaměstnavatele, policii a veřejnost. Doporučujeme jim, jak spolupracovat a samozřejmě pomáháme i se získáváním finančních prostředků.

V současné chvíli spolupracujeme s více než stem obcí z celé České republiky. Vzhledem k množství podpořených projektů vzniklých ve spolupráci s Agenturou a řadě pozitivních ohlasů od starostů obcí bych řekl, že se Agentuře daří její poslání naplňovat, čímž nechci říkat, že není co zlepšovat.

V minulosti se z řad kritiků ozvalo velmi negativní hodnocení práce Agentury. Posuzovali ji jako „agenturu asociální“, sice operující s velkým rozpočtem, ale bez zájmu o sociálně slabé. Byla tato kritika Agentury podle vás opodstatněná?

S takovou kritikou jsem se já osobně ještě nesetkal. Naše činnost je založena na dobrovolné spolupráci, to znamená, že pomoc nemůžeme nikomu vnucovat. Ale tam, kde působíme, se snažíme pracovat naplno. Naše práce spočívá zejména v doporučení a nastavování procesů vedoucích k odstranění sociálního vyloučení v celých obcích, nepracujeme vyloženě s jednotlivci. Jsme přesvědčeni o tom, že tento druh spolupráce může vytvořit podmínky pro změnu, kterou pak pocítí i sociálně slabí. Jsou místa, kde tomu tak je, např. podařilo se poskytovat v některých místech sociální služby, které tam dosud nebyly.

Jak se vám v současné době daří spolupráce s lokálními sdruženími, s jakými organizacemi spolupracujete a jaké projekty se vám podařilo nastartovat?

Ve spolupracujících obcích vždy vznikne tzv. lokální partnerství, které zahrnuje důležité místní aktéry v oblasti sociálního začleňování. Ve spolupráci s lokálními partnerstvími se nám daří iniciovat vznik řady projektů, které pomáhají řešit problémy konkrétních obyvatel

v obci. Například pouze v oblasti bydlení bylo v roce 2017 schváleno celkem 23 nových projektů v 15 městech a obcích, které podpoří minimálně 2300 osob. Tyto projekty nabízejí klientům velmi všestrannou pomoc – od zlepšení sociálních kompetencí souvisejících s bydlením přes prevenci ztráty bydlení až po zabydlení v bytech pro osoby bez domova. V oblasti zaměstnanosti vzniklo 358 tréninkových pracovních míst, celkem bylo podpořeno 2234 osob pomocí individuálního i skupinového poradenství a 473 lidí bylo připraveno na okamžitý nástup do zaměstnání. V roce 2017 bylo schváleno také 28 projektů s dluhovou tematikou. Díky tomu má 8000 osob možnost aktivně a zdarma řešit svou tíživou finanční situaci. V loňském roce již tohoto dluhového poradenství využilo 2000 osob.

Jak byste dnes charakterizoval stav, ve kterém žije sociálně vyloučená část Romů? Které projekty hodnotíte jako úspěšné?

Ačkoli se poměry v jednotlivých lokalitách velmi liší, lze říci, že situace jejich obyvatel není dobrá. Chybí dostupné sociální bydlení, zejména pro rodiny s dětmi. Mnohá sdružení vlastníků jednotek trápí problémy s obchodníky s chudobou, kteří za své bytové jednotky neodvádějí příspěvky na energie a údržbu domu, což vede až k odpojení domů od dodávek tepla a tep-

lé vody. Domy bez dostatečné péče rychle chátrají. Velkým problémem je také předluženost a obtížné dostupné oddlužení.

Úspěšných projektů je ale celá řada. Agentura například spolupracuje s městem Liberec na programu bydlení, který se inspiruje přístupem Housing First. Město i bez podpory zákona o sociálním bydlení aktivně řeší situaci osob v bytové nouzi, a to v úzké spolupráci s neziskovými organizacemi, které zajišťují sociální práci pro jednotlivce a domácnosti, které v programu Housing First získaly nájem městského bytu. Pozitivní přínos mají také projekty zaměřené na podporu sociálních firem, které poskytují Romům pracovní místa.

Podporujete jako Agentura vznik tzv. sociálního zákona? (pozn. red. zákona o sociálním bydlení)

Ano, považujeme ho přímo za nutnost. A také jsme se aktivně podíleli na návrhu paragrafovaného znění. Jsme si velmi dobře vědomi toho, že velká část problémů obyvatel sociálně vyloučených lokalit nemůže být úspěšně vyřešena, dokud nebude institucionálně ošetřena právě otázka bydlení.

Slyšel jste o sociálních projektech zaměřených na bydlení, které byly v minulých čtyřech letech uplatňovány v Brně (Rapid Re-housing a Housing First)? Jaké jsou podle vás jejich slabé a naopak silné stránky? Měly by tyto projekty pokračovat nebo by měly zaniknout či se přezkoumat? Případně měly by se dostat i do jiných českých měst?

Tyto projekty samozřejmě známe. V listopadu 2017 jsme dokonce ve spolupráci s Platformou pro sociální bydlení a Evropskou sítí organizací pracujících s lidmi bez domova (FE-ANTSA) pořádali konferenci „Inspirace pro sociální bydlení a řešení bytové nouze“ zaměřenou na přenos zkušeností s politikami a programy ukončování bezdomovectví za účasti expertů z Finska, Francie a USA. S podporou Agentury a Platformy pro sociální bydlení vzniká v rámci projektu OPZ výzva Ministerstva práce a sociálních věcí, která umožní financovat podobné projekty v dalších městech ČR. A jak jsem již zmínil, podporujeme i podobný projekt v Liberci. Vyhodnocení těchto projektů stále probíhá, je tedy ještě stále brzo, abych mohl říci konkrétní slabé a silné stránky.

S jakými problémy se na vás občané obracejí?

Na nás se obracejí obce, protože, jak jsem zmiňoval, spolupracujeme s obcemi jako celky, pro jednotlivé občany jsou zde různé neziskové organizace a sociální pracovníci.

Máte vy osobně nějaký nový přístup, jak v problémových lokalitách pracovat, máte nějaké nové postupy, kroky apod.?

Z hlediska bydlení považuji za perspektivní přístup programu Housing First, který se snažíme všemožně podporovat. Agentura také podporuje metodu komunitní sociální práce. Podle mě má šanci zmírňovat dopady sociálního vyloučení na základě zapojení a spolupráce místních lidí, vytvářet pocit sounáležitosti s komunitou a posilovat ji. Obyvatelé za podpory komunitních pracovníků přetvářejí svoje komunity v lepší místo pro život všech. V minulém roce se podařilo metodou komunitní sociální práce nově zavést v pěti lokalitách. A také jsme zahájili osm nových projektů komunitní práce a pět projektů s prvky komunitní práce a participace. V této oblasti se ale stále vyvíjíme.

Co vás v nejbližší době čeká?

Je toho skutečně mnoho, co nás čeká, kdybych měl vyjmenovat vše, tak by to byla hodně dlouhá odpověď. V nejbližší době se chceme zaměřit na podporu společenství vlastníků bytových jednotek ohrožených obchodníky s chudobou. Jak jsem už uvedl, někteří vlastníci bytů pronajímají byty rodinám ohroženým sociálním vyloučením, ale dlouhodobě neplatí příspěvky na správu domu a zálohy na služby, i když od svých nájemníků tyto platby přijímají. Pokud je takových vlastníků v domě více, vede to k rychlému nárůstu dluhů za energie a služby, což mnohdy vyústí v odpojení domů od dodávek tepla a teplé vody. Z tohoto důvodu jsme se snažili najít cestu, jak těmto problémům předcházet. Připravili jsme metodiku informující o právních postupech a nástrojích k jednání s dlužníky, které umožní předcházet těmto situacím. Momentálně chystáme semináře, zejména pro předsedy společenství, s tvůrkyní metodiky Kristýnou Kabelovou Dolejší. První seminář již proběhl v Litvínově 8.10. a další se budou konat 5.11. v Mostě, 16.11. v Chomutově a poslední proběhne v prosinci v Ústí nad Labem.

Rozhovor vedla Veronika Kačová

Aby i s námi bylo počítáno

Muzeum romské kultury vydalo knihu Aby i s námi bylo počítáno, s podtitulem Společensko-politická angažovanost Romů a snahy o založení romské organizace v poválečném Československu. Odborná publikace doplněná o edici vybraných pramenů přináší vhled do občanských aktivit společensky angažovaných Romů usilujících o podíl na formování státní politiky vůči „cikánskému obyvatelstvu“ v komunistickém Československu.

Publikace vznikla ve spolupráci Muzea romské kultury a Semináře romistiky na FF UK v Praze, díky podpoře Ministerstva kultury v rámci projektu k připomínce významných výročí spojených s čes-

kou (respektive československou) státností.

„Pokládáme za inspirativní zkoumat poválečný vývoj československé společnosti jako proces vyjednávání mezi aktéry na různých úrovních státní správy a občany. Zajímá nás, jaký byl vztah jednotlivých členů romských komunit k poválečnému československému státu a jeho institucím. To je možné sledovat na různých úrovních, u příležitosti osmičkových výročí jsme si vybrali tu nejreprezentativnější – tedy jednání členů romských komunit angažujících se ve věcech Romů jako skupiny na úrovni centrálních, regionálních a místních úřadů v letech 1948–1968,“ vysvětluje Dušan

Slačka (MRK) výzkumný záměr, z něhož publikace vychází.

Jedním z výsledků této angažovanosti byl i vznik dvou úředně schválených romských organizací – Svazu Cikánů-Romů (SCR) (1969–1973) se sídlem v Brně a Zvázu Cigánov-Rómov (ZCR) (1968–1973) se sídlem v Bratislavě.

Publikace obsahuje studie jednotlivých autorů věnované dosavadní literatuře ke genezi SCR, analýze sebe-organizačních snah československých Romů mezi lety 1948–1968 a tématu limitů jejich aktivit nastavovaných ze strany dobových státních úřadů. Texty v češtině jsou doplněny podrobnými resumé v angličtině, dále jmenným

a místním rejstříkem. V ediční části jsou otištěny barevné reprodukce vybraných dokumentů z českých a slovenských archivů, doplněné komentáři autorů.

„Jde nám také o zviditelnění písemných pramenů pocházejících od Romů jako spoluaktérů společenského vývoje. Ve výzkumu poválečných dějin Romů soustředěném dosud zejména na dějiny státního přístupu a založeném na pramenech vzniklých z činnosti státních úřadů, byly tyto typy pramenů – až na výjimky – spíše upozaděny,“ přibližuje Milada Závodská (MRK) další z cílů autorského kolektivu. „Tato výběrová pramenná edice je určena nejen historikům, romistům

a dalším odborníkům, ale i laikům se zájmem o historii romského občanského aktivismu.“

Kniha je dostupná v distribuční síti Kosmas a také v Muzeu romské kultury v Brně. Slavnostně byla uvedena při komponovaném diskusním večeru pro veřejnost Romové a stát, 24. 10. 2018.

SADÍLKOVÁ Helena, SLAČKA Dušan, ZÁVODSKÁ Milada, Aby i s námi bylo počítáno, Společensko-politická angažovanost Romů a snahy o založení romské organizace v poválečném Československu, Brno: Muzeum romské kultury, 2018, 230 stran.

**Muzeum romské kultury
Kristína Kohoutová**

Většina Romů nechce pracovat?

Nejvyšší představitel našeho státu tvrdí, že většina Romů nechce pracovat. Jako člověk, který má víc než 40 let odpracováno, se musím ohradit. Naši rodiče přijeli sem do Čech a na Moravu za prací, po válce na Slovensku nebyla možnost pracovat, tak se většina Romů stěhovala do Čech. Vykonyvali jen tu nejtěžší manuální práci, kterou nikdo jiný nechtěl dělat. Pracovali ve stavebnictví, v továrnách a na polích. Můj nebohý otec desítky let dělal ve fabrice, také na stavbách v Krkonoších a na pražském metru. Bylo nás doma šest dětí, vždy dbal na to, aby nás uživil, nikdy od nikoho nic nedostal zadarmo, vše si vydělal poctivou prací.

V podobném duchu vychovávám svých pět synů, všichni pracují a žijí se poctivě. Většina Romů je na tom stejně, vidíme je na ulicích čistit města a vesnice, kopat kanalizací, stavět domy atd.

Takže, vážený pane prezidente, romská menšina je součástí této republiky již stovky let, budovala tento stát, který patří i nám Romům, tak vás prosím, nepomlouvejte a nešpiňte nás. Vy jako prezident máte lidi spojovat, ne je rozdělovat a šířit bludy a nenávist.

Ríkáte, že jsme za komunismu až tak moc netrpěli, nemáte pravdu. Komunisté nám ničili naši svébytnou kulturu a romství. Nesměli jsme rozvíjet naši starobylou řeč a tradice našich dědů a otců. Vzali nám naši identitu, přetrhali naše rodové svazky. Pro naše děti zřídili dětské domovy a zvláštní školy, naše ženy sterilizovali. Je toho ještě málo?

Po válce naši otcové přijeli do této země budovat zničené hospodářství a hledat nový domov. Těžce pracovali, aby mohli uživit svoje děti, svou poctivou prací přispívali k rozvoji této republiky. Nemáte právo špinit jejich památku. Kdo vám k tomu dal mandát?

V každé společnosti nebo komunitě jsou lidé dobří a špatní. Bůh stvořil i Roma k obrazu svému, jsme všichni stejní, jsme lidé jako všichni ostatní, se svými klady i zápory. Jen Bůh stvořitel může soudit, ne člověk. Na závěr vám připomenu jedno starodávné indické moudro našich předků: „Chceš-li někoho poučovat a měnit k obrazu svému, tak si nejdřív ten obraz důkladně a pozorně prohlédni v zrcadle. Teprve až smyješ vlastní špinu, pak už druhé čistotě.“

Jan Horváth

Opre Roma!

17. listopadu 2018 ve 13 hodin v Praze se sejdeme, Romale, na řádně nahlášenou a povolenou demonstraci, dle zákona o protestním pochodu, ve které se k nám připojí také lidé dobré vůle a veřejnost, která nesouhlasí s prezidentem republiky Milošem Zemanem a jeho výroky na adresu Romů. Demonstrace se uskuteční na náměstí před Pražským hradem u sochy T. G. Masaryka. Připojte se, Romové a všichni lidé dobré vůle, a především Romové. Už bylo dost hanobení a ponižování lidské důstojnosti, rasistických urážek, lží a xenofobní nenávisti, které prezident šíří, jak se mu namane a veřejně rozděluje občany. Jdeme do toho všichni, nebojte se ozvat, zastavme ho dříve, než bude pozdě. Je potřeba Miloše hodit do koše a požadovat veřejnou omluvu na adresu všech českých Romů, kteří jsou součástí této země a společnosti, za jeho protiromské lživé alibistické výroky!

Miroslav Rusenko

Paramisi pal o prezidentos

Kaj has, kaj na, andre čechiko phuv bari bibacht pes uřilas. Nisostar nič oda andre aviřas, odoj kaj pes sikhavelas, odoj duma predelas, the bari ladž pre calo luma takoj kerełas. Le Čečenge baro pharipen oda kerelas a oda phuro dženo kamełas le Romenge te kerel čak bibacht, the bibacht. Le Romen kamelas te sikhavel buti te kerel a len čoren andal e spoločnosť avri te tradel. Kerelas bareder zijand sar te chasna, och, tu phuro pijakona, zasogalines peske pařiv te chudel. Tu škaredňikona bibachtalo, nalačo, korkoro peske imar keres zijand. Bi ladžakro sal papus, phuro hribocis, sal tu aľe prečerancos. Le Romenge moneki bibacht kerel, pre ladž len avri anel, aľe mek šoha perdal ole čore manuša nič nakerďas. Furtom sar pes varekaj sikhavelas, ta le Romen pekela tele the parunlas len andre. Ach, tu prečerancona, hribona, tu phuri nerva, dža pre hombačka, vipňin e mješačka, the imar phand andre e klapačka. Furtom bludi vakeres, le manušenge vakeres paramisa, chochaves u le Romenca furtom ča o poradki te kerel kames.

Nane andre tute aňi čepocis ladž sar phenes: O Roma kerenas buti sar kopača u sar nakamenas te chanel, ta has pre lende dikhlo avka, hoj džungľon la buřatar, the muši-

nenas te džal andre bertena. Me phenav, hoj has oda avka: Buti te kerel muřinlas sako, či kalo či parno, me keravas buti calo džživipen, aľe nadžanav olestar, hoj andre bertena muřinas te džal čak o Roma. O prezidentos vakerelas diliňipen mek dureder: O Romane butakre partiji vedzinenas o Roma, saven has autorita. Sar vareko andre lengri partija nakerelas, ta les marenas, prepasinenas les. Has oda moneki lači metoda, savi anelas chasna le Romenge. Me phenav, hoj oda nane čačipen, hin oda diliňipen, chochaviben, bari nanavista, the rasizmus. So imar oda chmuravo prezidentos o Zeman peske imar vimiřľinďas, ta oda imar hin buter sar dosta. Sar kamel te del pařiv peskre voľi-čenge, ta chochavel u paš oda phenel, hoj ale informaci ju les dine o džzene, so pal o Roma džanen savoro. Aleha kerel ladž amare narodoske, pekel tele amari rasa the le čechike občanen. Milošku, prezidentona, the amen o Roma tut voľinďam. The amen keras buřa, aľe tu nasal amaro prezidentos. Mares upre pre amende le Čechen, le gadžen u mek šoha pes vař amenge nazaačiřľal, aňi mek perdal amende nič nakerďal. So mek savoro muřinaha te cerpinel avri, so mek muřinaha te řiginel tele, kim aveha pre oda, hoj andro reviris hin

tut mel, bibacht u nič oleha nakeres aňi tu aňi e vlada aňi o parlamentos. Andro řtatos buřinel o rasizmus u tu aňi nadikhes, hoj o voľebna kampaňi hine rasisticka, hoj rasisti hine the tire amala andal o SPD, the tire potencijalna voľiča. O muj tuke poľepimen le fotkenca, sar o Roma keren buti u tu mek naaviřľal pre oda, so tuke aleha o Roma phende, he so tuke dokazinde. Amen imar nařti furt ča avas ola bibachtale manuša, nařti avas furtom ča vař vare-soske dořale, amen nařti furtom ča cerpinas o rasizmus, the hoj amen nane pařiv adaj. A tu prezidentona, imar bi kamehas te avel prezidentos savore čechike narodoske he čechike občanenge.

U jekhvar pes e cma nařľilas, odgeľas. O somnakuno kham aviřas avri, e bibacht nařľilas, the o nipos pes ki o džživipen upre uřtaďas. O čhavore asanas, o kale the o parne pes jekhetane bavinenas, he kerenas peske la pořatar babovki. Koda phuro chmuravo dženo, o prezidentos, pre řisoste nado-pořinďas, řikas napekľas tele u le džzenenge peskri doř lače mareha pořinďas avri. O kale the o parne aven džas jekhetane, imar nane amen delikventos, imar hin amen prezidentos. O harangos harango-zinlas u e paramisi ke peskro agor dogeľas.

Gejza Horváth

Talent Zlínského kraje 2018

Za všim stojí hlavní představitel a pořadatel soutěže Dušan Kandráč ze Vsetína. V úterý 16. října se od 9 hodin konaly castingy před tříčlennou porotou, samotné finále pak proběhlo v 15 hodin ve vsetínském Kulturním domě ve velkém sále, kde zazpíval jako hlavní host Jan Bendig. Soutěž byla určena pro všechny talentované děti. Celou akci moderovala paní učitelka Hana Růžičková. Více nám o celé soutěži řekl v rozhovoru její pořadatel Dušan Kandráč.

Kolik dětí se celkem zúčastnilo Talentu a z jakých měst k vám soutěžící přijeli?

Celkem se do soutěže Talent Zlínského kraje přihlásilo 38 dětí, tentokrát všechny ze Vsetína.

V jakých kategoriích se soutěžilo?

Soutěžilo se v kategoriích zpěv, tanec a hra na hudební nástroje.

Kdo zasedl do role porotců?

V roli porotců zasedli: Patrik Kotlár – učitel hudby z Tanvaldu, Štefan Oláh – člen Rady vlády pro záležitosti romské komunity, Jan Bendig st. – hledač talentů a Jan Bendig – popový zpěvák.

Kde se finále uskutečnilo a jaká byla účast veřejnosti?

Velké finále se uskutečnilo ve vsetínském Domě kultury a nenechalo si ho ujít přibližně čtyři sta diváků.

Kdo všechno se na programu podílel?

Hlavním pořadatelem byl spolek Živ Lačes Vsetín, dále pak Diakonie Vsetín, Charita Vsetín.

A kdo z dětí získal ocenění?

Na prvním místě se umístila Rebecka Kandrová, ta předvedla taneční baletní vystoupení. Na druhém místě skončil taneční soubor Romane čhaja a třetí místo si odnesla Rolanda Tulejová.

Chtěl byste touto cestou někomu poděkovat?

Poděkovat bych chtěl za spolupráci s Alcedem Vsetín řediteli Pavlu Bartoňovi, Diakonii Vsetín, Charitě Zrnko Vsetín, ZŠ Turkmenská Vsetín, řediteli Vsetína a také porotě.

Jaký smysl vidíte v této soutěži vy osobně?

Výsledkem je podpora talentů, rozvoj jejich schopností a dovedností. Smysl má už příprava na samotnou akci. Tím, že se děti věnují přípra-

vě, znamená to, že nemají čas někde postávat v ulicích a nic nedělat.

Jaké jsou vaše plány do budoucna?

Na příští rok 2019 plánuji kroužky pro děti, výuku angličtiny, keramický kroužek, taneční, pěvecký a hudební kroužek, fotbalové mužstvo. Potom také jednorázové akce např. zájezd do Osvětimi, letní tábor, Talent Zlínského kraje a Mezinárodní den Romů.

A jak průběh akce hodnotí ti, kteří ji sledovali?

„Moc se mi celá soutěž líbila. Zarážila mě ale jedna věc. A to, jak se město Vsetín postavilo k celé akci. Podle mých informací, od pořadatele za tuto neziskovou akci inkasovalo za tři hodiny pronájmu jejich kulturního domu 30 tisíc korun. To mi přijde strašné. Tolik peněz za pronájem za akci, která má podporovat malé děti a jejich aktivity a začlenění do společnosti. Je mi z toho smutno.“ (Lukáš Rejmon)

„Každopádně soutěž byla moc fajn. Nejvíce mě překvapila malá romská baletka. To se jen tak nevidí a věřím, že to tato šikovná holčička do-
táhne daleko.“ (Jan Bendig)

Veronika Kačová

23.11.2018
DIANGO FEST
XVII. ROČNÍK

TRIBUTE TO DIANGO REINHARDT.
THE BEST GYPSY JAZZMAN.
100% LIVE MUSIC & PARTY

JAN POLYAK BAND A HOSTÉ
ROMSKÁ, LATINO, JAZZ

EK' BALAM TRIO
GYPSY JAZZ, PURE SWING MANOUCHE, SINTI MUSIC

HELEMESE
ENERGICKÝ FOLK ŠANSON PUNK

GYPSY LOPEZ BAND
ROMPOP EK-KHARTORO BRITO

RADOST
concert & culture hall
CEJL 52, BRNO
19:00 - 01:00
50 - 100 Kč

17. ročník mezinárodního festivalu pořádaný zapsou Statutárního města Brna a Ministerstva kultury
www.djanglest
www.facebook.com/djanglest

Pohádka o prezidentovi

Kde bylo, tam bylo, velké neštěstí v zemi české se zrodilo. Z nena-dání to k nám přišlo, tam kde se to objevilo, tam to promluvílo, velkou mezinárodní ostudu hned to vyvo-lalo. Čechům to velkou starost dě-lalo a pohádkový staříček Romům chtěl vypálit rybníček. Romy pra-covat chtěl naučit a je chudáky ze společnosti chtěl vyloučit. Nadělal víc škody než užítku, ach, ty starěj pitku, zasloužíš si velkou výtku. Ty škarohlíd nevďečný, sám sobě jsi už nebezpečný. Ničeho se neštítící dě-deček hříbeček, to je ale dáreček. Romskému národu paseku velkou nadělal, ale nikdy nic pro ty chu-dáky neudělal. Jakmile se někde objevil, tam vždycky Romy potu-pil a pohřbil. Ach ty dárečku, hří-bečku, ty starěj panáčku, zajdi si na houpačku, vypni už tu míchač-ku a zavři už klapačku. Máš pořád výpadky, vykládáš lidem pohádky, lžeš už i mezi řádky a s Romy chceš dělat pořád jen pořádky.

Je hanebné tvrdit: Romové větši-nou pracovali jako kopáči, a když odmítli pracovat, byli označeni za

osoby práce se štítící a šli do věze-ní. Já říkám: Pracovat musel každý, černý nebo bílý, pracoval jsem celý život, ale že by do vězení šli jen Ro-mové, o tom nic nevím. A pan pre-zident pokračoval ve svém díle: Romské pracovní čty vedli Romo-vé, kteří měli přirozenou autoritu. Když někdo v jejich týmu nepraco-val, tak ho zřackovali. Je to velmi humánní metoda a většinou se osvědčuje. Blbost, lež, stupidita, omezenost, nenávisť a rasismus. Co všechno už ten škarohlíd prezident Zeman vyplodil, už toho bylo oprav-du víc než dost. Když se chce zavdě-čit svým voličům, tak lže a přitom tvrdí, že informace o nás má z ově-řených zdrojů. Tím úmyslně hanobí romský národ, romskou rasu i rom-ské občany ČR. Miloši Zemane, pane prezidente, i my Romové jsme vás volili, i my pracujeme, ale vy na-ším prezidentem nejste. Štvete če-ský národ proti nám a přitom nikdy jste se nás nezastal, ani jste pro nás ještě nic neudělal. Co všechno ještě budeme muset od vás snést, vytrpět, spolykat, než si uvědomíte, že v re-

víru máte škodnou a nic s tím nedě-láte ani vy ani vláda ani parlament. V revíru vám bují rasismus, voleb-ních rasistických kampaní si nevší-máte ani u svých nejbližších přátel SPD a u svých potenciálních vo-ličů. Tvář máte polepenou stovkami fotek pracujících Romů a vy jste si ještě neuvědomil, co vám tím Ro-mové řekli a co vám dokázali. My nemůžeme být pořád jen oběti po-pulismu, rasismu a nenávisť. A vy, pane prezidente, už byste konečně měl být reprezentativním hradním nejvyšším představitelem českého národa a českých občanů.

A najednou se tma rozplynula a odplula. Slunce zlaté vyšlo, všechno zlo pominulo a lidstvo se k životu probudilo. Děti se smály, černí bílí spolu skotačili, spolu si hráli a bábovky z písku si uplácali. Ten starěj škarohlíd na nic nedopla-til, nikoho nezatratil a lidem všem své chyby dobrým chlebem oplatil. Černí bílí, spojme síly, už nemáme delikventa, už máme prezidenta. Zazvonil zvonec a pohádky je ko-nec.

Gejza Horváth

Talentos andro Zlinsko krajos

Vaš kada savoro terďol o dženo, so kerd'as avri kaľa suťaž, o Dušan Kandrač khatar Vsetina. Andro fto-rkos 16. 10. khatar 9 ora ehas o cas-tingi perdal o trindžene, so ehas an-dre porota, o finale paľis ehas trin-oreng andro Kulturno kher ke Vse-tina, kaj giľad'as sar angluno dženo o spevakos Jan Bendig. E suťaž ehas phundrad'i perdal savore talentimen čhavore. Caľi akcija moderinlas e učitelka Hana Růžicková. Buter pal e suťaž tumenge phenla andro vake-riben o Dušan Kandrač.

Keci čhavore pes pro Talentos prihlášeinde, the khatar save fora avle?

Calkom pes andre suťaž Talentos andro Zlinsko krajos prihlášeinde 38 čhavore, the savore ehas kha-tar Vsetina.

Andre save kategoriji pes suťežinelas?

Suťežinelas pes andre kategorija giľavipen, khel'iben, the bašaviben pro bašavibengero sersamos.

Ko savoro zabeš'la andre porota?

Andre porota zabeš'las o Patrik Kotlár – bašavibengero dženo kha-tar Tanvald, o Štefan Oláh – o dže-no khatar Rada vlády pro záležitosti romské komunity, o Jan Bendig phu-reder – rodel le talentimen čhavoren, o Jan Bendig – popovo spevakos.

Kaj pes o finale kerd'as avri, the keci džene avle te dikhel?

O baro finale pes kerd'as avri andro vsetinsko Kulturno kher, the avle te dikhel 400 džene.

Ko savoro andro programos šegetinlas?

Angluno pořadatelis hin o spol-kos Dživ Lačes Vsetín, Diakonie Vsetín, the Charita Vsetín.

The ko khatar čhavore khel'd'a avri?

Pro peršo than ehas e Rebeka Kan-drová khatar Vsetina, joj sikhad'as khel'iben balet. Pro dujto than pes kerd'as viťazis o khel'ibenge-ro suboris Romane čhaja, the tri-

to than peske odl'ilas e Rolanda Tulejová.

Kames varekaske te paľikerel?

Paľikerav vaš e jekhetano but'i le Alcedo Vsetín, le direktoriske Pa-vel Bartoň, Diakonie Vsetín, Cha-rita Zrnko Vsetín, ZŠ Turkmenská Vsetín, le direktoriske ke Vsetina the tiž la porotake.

Savi cena dikhes andre kaľa su-ťaž tu korkoro?

Visledkos ehin e podpora le ta-lenten, federisaľipen andre lengro džankeriben. Tiž imar mol e pri-prava pre akcija, kavka, hoj o čha-ve keren but'i, the na terďuven avri pro droma the nič nakeren.

Rozginen peske vareso andro tajsaskero?

Andro aver berš 2019 kamav te ke-rel avri o kružki perdal o čhavore, te sikhavel len te vakerel anglici-ka, keramicke kružki, khel'ibenge-re, giľavibengere, bašavibengere kružki, fotbalis perdal o čhavore. Paľis tiž pre jekh d'ives kamav te džal te dikhel andro Osvětim, te ke-rel avri l'inajeskero taboris, Talen-tos andro Zlinsko krajos, the Mezi-narodno romano d'ives.

The sar pre akcija dikhenas kole, so upre dikhenas?

„But mange ehas e suťaž pre dzeka. Darand'ilom ča jekhestar – kalestar, sar l'ilas kaľa akcija o foros Vsetín. So šund'om, ta le pořadatel'istar lile avri tranda ezera vaš o najmos an-dro kulturno kher, vaš o trin ori. Kada pes mange zdel nalačhes, ajci love vaš o pronajmos perdal e akci-ja, savi majinel te podporinel le cik-ne čhavoren the lengre zaujmi, the te thovel len jekhetane maškar dže-ne. Ehin mange kalestar phares pro jilo.“ (Lukáš Rejmon)

„So šaj phenav, hoj e suťaž ehas but lačhi. Nekbuter man prekva-pind'as cikňori romaňi čhajori, so kerlas o balet. Kada pes ča kavka nadikhel, the paťav, hoj kaľa čhajori vareso mek sikhavla.“ (Jan Bendig)

Veronika Kačová

Savore Roma naka-men te kerel but'i?

Nekbareder šeralo andal amaro them phenel, hoj but Roma nakamen te kerel but'i. Sar manuš, saves hin buter sar saranda berš odkerdo, mušinav te phenel vareso. Amare dada the daja avile adaj pro Čechi the pre Mo-rava te rodel but'i. Pal o mariben pre Slovensko nasas but'i, ta but Roma džanas pro Čechi te rodel but'i. Kerenas nekphareder but'a, save nakame-las ňiko te kerel. Kerenas pro stavbi, andro fabriki, the pro maľi. Miro ne-božko dad kerelas but berša andre fabrika, tiž pro stavbi andro Krkonoše the pro prahakero metro. Khere samas šov cikne čhavore, takoj dikhe-las pr'oda, kaj amen mištes te bararel, šoha nič nachudľas hjaba, savoro chudľas vaš peskeri paťival'i but'i.

Tiž avka bararav mire pandž čhave, savore keren but'i the dživen paťi-vales. But Roma keren avka, dikhas len pro ulici, sar žužaren o gava the o fori, chanen o vikopi, budinen khera etc.

Avka raja prezidentona, e romaňi nacija hin jekhetane andro čechiko jekhetaňiben imar šela berša, budinelas ada them, savo hin the amaro, ta mangav tumen, na phenen amen tele, na meľaren amen. Tumen sar pre-zidentos majinen le manušen te chudel, na te rozčhivel the buchľarel e mel the o načačipen.

Phenen, hoj paš o komunisti avka nacerpinahas, nane tumen čačipen. O komunisti amenge mosarde amari phurikaňi kultura the o romipen. Na-š'i bararahas amari phurikaňi čhib the o tradiciji amare phure dadendar. Čorde amenge amaro romano, pharade amare famel'iji. Prekal amare čha-vore kerde o lelenci the o zvlaštna školi, amare džuvľijen zaphandle, kaj buter naš'i ločhon. Hin oda čepo?

Pal o mariben amare dada avile andre kadi phuv te budinel phagerdo chu-lajipen the te rodel peskero kheriben. Phares kerenas but'i, kaj mištes te ba-raren peskere čhaven, paťivala but'aħa bararenas adi republika. Nane tu-men zor te phenel tele lengero leperiben. Ko tumen diňas upre mandatos?

Andre sako jekhetaňiben hin manuša lačhe the bibachtale. O Del ker-d'a savoren kijo peskero čitro, sam savore jekh sar aver, peskere lačhip-naha the na. Ča o Del šaj sudzinel, na o manuš. Pro agor tumenge phenav jekh god'aver phurikano indicko lav: „Te kames varekas te sikhavel, sar majinel te dživel, ta perši tiro čitro dikh andro gendalos. Perši sar more-ha tele tiri mel, avka šaj sikhaves avres žužipen.“

Jan Horváth

Amari romaňi čhib

phurikane romane lava

Imar len bisteras.

Leperas len.

paťiv

paťivalo

Chudas paš peste.

Sam jekhe ratestar.

Amari čhib hin phurikaňi.

Šaj laha vakeras pre calo luma.

Šadzik dživen o Roma.

phraľipen

žutipen

Žutinas jekh avreske.

Čoripen nane ladž.

Savore sam manuša.

L'ikeras amen jekhetane.

Avka avaha zorale the barvale.

Barvalipen nane andro love.

Barvalo hin oda, ko del.

starodávná romská slova

Už na ně zapomínáme.

Vzpomeňme si na ně.

úcta

poctivý

Držíme spolu.

Jsme jedné krve.

Náš jazyk je starobylý.

Můžeme jím mluvit na celém světě.

Všude žijí Romové.

bratrství

pomoc

Pomáháme jeden druhému.

Chudoba není ostuda.

Jsme všichni lidé.

Držíme spolu.

Tak budeme silní i bohatí.

Bohatství není o penězích.

Bohatý je ten, kdo dává.

Jan Horváth

O Roma vakeren pořad Českého rozhlasu určený pro Romy.
www.romove.cz

Fotografická výstava Andreje Pešty. Mire sveti / Světy Andreje Pešty představuje také ostatní tvorbu Andreje Pešty na fotografii jeho bábka z období první světové války a nedlouho poté. Foto: Adam Holomková, Muzeum romské kultury

říjen – prosinec 2018

Volné vstupy do výstav
28. 10. Den vzniku samostatného
Československého státu

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury,
není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena.

Muzeum romské kultury, s. p. o.
Bratislavská 67, 602 00 Brno
+420 775 407 065
media@rommuz.cz
facebook.com/muzeum.romske.kultury

rommuz.cz

muzeum

romské

mrk

kultury

Foto: Andrej Pešta, ze sbírky Muzea romské kultury

stálá expozice

Příběh Romů

Dějiny Romů od starověké Indie až po události II. světové války a současnost. Možnost komentovaných prohlídek v ceně vstupného po předchozí domluvě na: lektor@rommuz.cz nebo tel.: +420 545 214 419.

přechodné výstavy

březen 2018 – prodlouženo do března 2019
Andrej Pešta: Mire sveti / Světy Andreje Pešty

Prodloužená výstava představuje odkaz Andreje Pešty prostřednictvím fotografií ze sbírkového fondu muzea. Andrej Pešta (1921–2009) byl významnou romskou osobností, amatérským fotografem, literátem a výtvarníkem. Rozsáhlý archiv Peštových fotografií zachycuje pohled na život Romů v Československu převážně v období 60.–80. let 20. stol. Externí kurátor: Tomáš Pospěch

Doprovodný program k výstavě:

říjen 2018 – únor 2019

V rámci prodloužení výstavy vyhlašuje Muzeum romské kultury fotografickou soutěž na téma:

1) Romská rodina

– skupinové fotografie z rodinných alb, portréty, momentky, každodenní život romských rodin na našem území a na Slovensku do roku 1980

2) Romové za objektivem fotoaparátu

– tematicky neomezené fotografie pořízené jedním autorem
Více informací a pravidla soutěže na www.rommuz.cz

11. 10. 17h
18h
14. 10. 15h

Komentovaná prohlídka výstavy s kurátory

Beseda s fotografy dokumentujícími romskou tematiku

Prohlídka výstavy a výtvarná dílna pro návštěvníky s dětmi

10.–11. 11. **Dvoudenní fotografická dílna ve spolupráci s Komerou – tvůrčí prostor pro analogovou fotografii v Brně**

Svět Andreje Pešty se na chvíli stane světem klasické černobílé fotografie, nejen ve výstavním prostoru, ale také vlastním tvořením a nahlédnutím do tradiční temné komory. Necháme se inspirovat dílem Andreje Pešty k vlastnímu fotografování na analogový černobílý film. Kapacita dílny omezená. Více informací na www.rommuz.cz

18. 11. 15h **Prohlídka výstavy a výtvarná dílna pro návštěvníky s dětmi**

7. 11. 18h **Projekce krátkometrážního dokumentárního filmu Kluci z Torysek.** Režie: J. Šimáček, 1999, Česká televize Brno.

9. 12. 15h **Prohlídka výstavy a výtvarná dílna pro návštěvníky s dětmi**

veřejné akce

24. 10. 2018 18h
Romové a stát (1918–2018)

Debaty s tématem společenské angažovanosti Romů od první republiky po současnost. Součástí akce bude i předání Ceny Muzea za rok 2018 z rukou primátora Petra Vokrála Davidu Tišerovi a křest odborné publikace „Aby i s námi bylo počítáno“. Hudebně doprovodí kytarové jazzové trio Los Carlos Manouche. Akce je součástí oslav výročí 1918–2018. Vstup volný.

Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%

žádosti o inzerci na: holomkova@srmn.cz

**Vydávání Romano hangos podporuje
Ministerstvo kultury České republiky**

**Adresa redakce Romano hangos
a Společenství Romů na Moravě**

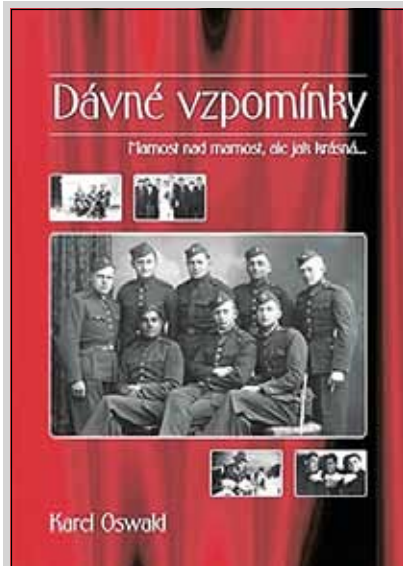
Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srmn.cz
číslo účtu: 230 066 1977/2010

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.

Cena jednoho ročníku 100 Kč + poštovné.

objednávky na: 545 246 673 nebo: holomkova@srmn.cz

Karel Oswald: Dávné vzpomínky

Příběh rodiny Holomkových, o kterém kniha vypráví, se odehrává v první polovině 20. století. V době, kdy Holomkovi žili na Moravě již po několik generací, a v době, kdy se v Evropě schylovalo pod stínem nacistů k tragickému osudovému přerývu romských dějin.

„Dávné vzpomínky“ jsou založené na autobiografii vypravěče, který v závěru sympaticky otevřeně své dílo komentuje: „ten příběh je pravdivý od první do poslední řádky. Pravda, něco jsem trochu přidal, něco domyslel, změnil některá jména a místa. Jinak ale je vše pravda pravdoucí!“

Objednávejte na adrese redakce nebo na holomkova@srmn.cz

Cena 100 Kč + poštovné

Vážení čtenáři, pokud jste dostali tyto noviny do schránky, pravděpodobně zpracováváme vaše osobní údaje (jméno, adresa) za účelem doručování těchto novin. Pokud nesouhlasíte s tímto zpracováním, napište nám na srmn@srmn.cz a my vás z databáze vyřadíme.

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky. Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154.

Redakce: Sabir Agalarov (šéfredaktor) romanohangos@gmail.com; Alica Heráková, Jan Horváth-Dóme, Tomáš Ščuka. Sazba: Radim Šašinka. Elektronická verze: www.srmn.cz. Redakční rada: Roman Čonka, Prešov;

Alica Heráková, Brno; Drahomír Radek Horváth, Děčín; Ivona Parčiová, Brno; Barbora Antonová, Brno; Margita Racová, Brno. Adresa redakce: Bratislavská 65a, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: rhango@volny.cz.

IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010. Tiskne: Samab press group, a.s., Cyrilská, Brno. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.